

CZU: 343.14

SUFICIENȚA PROBELOR PENTRU EMITEREA HOTĂRĂRIILOR ÎN PROCESUL PENAL

Sergiu PETRUȘCA

Universitatea de Stat din Moldova

În prezentul studiu este dezvăluită esența conceptului de suficiență a probelor într-un proces penal, necesar pentru emiterea unei hotărâri. În acest sens s-a explicat modul de tratare a criteriilor folosite pentru stabilirea suficienței probatoriului, importanța determinării limitelor procesului probatoriu, modalitatea de utilizare în legislație a termenului de suficiență a probelor. Totodată, este interpretată noțiunea de formare a concluziei premature în baza probatoriului acumulat, fiind abordate teoriile formate pe baza acestei aprecieri preliminare. În concluzie autorul propune propria definiție a noțiunii de suficiență a probelor.

Cuvinte-cheie: *probe, suficiența probelor, totalitatea probelor, limitele probatoriului, apreciere preliminară și finală, calitatea și cantitatea probelor.*

THE SUFFICIENCY OF EVIDENCE FOR THE ISSUE OF JUDGMENTS IN THE CRIMINAL PROCESS

In the present study, the essence of the concept of sufficiency of evidence is revealed in a criminal trial necessary for a judgment. In this regard, it was explained how to deal with the criteria used to establish the sufficiency of evidence, the importance of determining the limits of the probation process, how to use the sufficiency of the evidence in the legislation. At the same time, the notion of forming the premature conclusion on the basis of accumulated evidence is interpreted, and the theories formed on the basis of this preliminary assessment are dealt with. In conclusion, the author proposes his own definition of the sufficiency of evidence.

Keywords: *evidences, sufficiency of evidence, entirety of evidence, evidence parameteres, preliminary and final appreciation, quality and quantity of evidence.*

Introducere

Teoria probațiunii ca parte componentă a întregii științe a dreptului procesual penal are ca obiect studierea bazelor metodologice și juridice ale cunoașterii în procesul penal. Ea descoperă natura faptică și logică a probelor, obiectul și limitele probațiunii, procesul probațiunii ca activitate practică și logică, cercetează teoretic bazele și însemnătatea practică a clasificării probelor, natura anumitor tipuri de probe, particularitățile probațiunii în diferite etape ale procesului penal și căile de asigurare a certitudinii concluziilor făcute.

Pentru stabilirea obiectului probațiunii, precum și a altor circumstanțe care au importanță pentru cauza penală, urmează a fi administrate probe necesare și suficiente. Sursele probelor, cantitatea lor necesară și suficientă, cu alte cuvinte – limitele probațiunii, sunt determinate de persoana competentă de a gestiona cauzele penale. Limitele probațiunii reprezintă totalitatea probelor necesare și destule cu ajutorul cărora se asigură realizarea cu succes a scopului probațiunii.

Rezultate și discuții

Pentru constatarea existenței faptelor și a împrejurărilor de fapt care formează obiectul cauzei penale, precum și a vinovăției făptuitorului, este necesar ca organele de urmărire penală să desfășoare o activitate complexă de probațiune.

Stabilirea suficienței probelor [1] pentru luarea unei decizii finale asupra unui caz este o sarcină independentă de apreciere a probelor, faza finală. Probele colectate în cauză pot fi relevante pentru caz, veridice în conținut, admisibile și totuși nu vor fi suficiente pentru emiterea unei decizii. Poate exista o situație în care probele vor fi recunoscute ca fiind suficiente numai în ceea ce privește anumite circumstanțe incluse în obiectul probațiunii și insuficiente pentru a oferi informații despre existența altor fapte la acel moment necunoscute.

Concluzia că nu există probe suficiente pentru judecarea categorică este același rezultat obiectiv posibil al cunoștințelor juridice, precum și convingerea fermă a vinovăției sau nevinovăției acuzatului. Procesul de acumulare a probatoriului poate fi epuizat din punct de vedere multiaspectual și obiectiv și totuși să nu se încheie cu concluzii veridice. Legea prevede astfel de situații prin reglementarea achitării sau clasării unei

cauze în cazul în care nu au fost prezentate probe suficiente întru dovedirea vinovăției inculpatului/învinuitului sau dacă au fost epuizate toate posibilitățile de colectare a probelor suplimentare (art.19 alin.(3), art.275 și art.390 CPP RM). Prin urmare, suficiența probelor nu poate fi definită drept o convingere că a fost efectuată o investigație multiaspectuală, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei [2]. În unele cazuri, o astfel de convingere poate fi combinată cu concluzia că nu există probe suficiente.

Legea nu dezvăluie conceptul *suficiența probelor*¹, nu oferă criteriile de formulare a suficienței. Astfel, punerea sub învinuire a persoanei poate avea loc dacă procurorul consideră că probele acumulate sunt concludente și suficiente (art.281 alin.(1) CPP RM). Totodată, terminarea urmăririi penale și trimiterea cauzei penale în instanța de judecată este permisă dacă există probe suficiente și legal administrate pentru întocmirea rechizitoriului (art.291 CPP RM). Cât privește insuficiența datelor (probelor), despre aceasta se menționează la art.53 alin.(1) pct.(3), art.327, alin.(4) art.364¹, alin.(4) art.504, alin.(2) art.516 CPP RM.

Formulările „în dosar nu există probe suficiente care să confirme vinovăția” sau „instanța fără temeieri suficiente a recunoscut vinovat...” sau, dimpotrivă, „pe caz s-au adunat suficiente probe ce confirmă vinovăția” sunt folosite în practica judiciară [4]. Plenul Curții Supreme de Justiție, prin decizii pe cazuri concrete, dezvăluie sensul legii și cerințele conținute în aceasta pentru a lua decizii în cazul în care există suficiente probe. În toate aceste cazuri, concluzia că probele sunt suficiente sau insuficiente se bazează pe o apreciere a ansamblului de probe.

Odată cu mărirea cantității probelor, cu corespunderea obiectivă sau parțială a conținutului lor crește și siguranța acestora, prin urmare și siguranța stabilirii circumstanțelor ce intră în obiectul probatoriu. De aceea, în timpul determinării limitelor procesului probatoriu pe un caz concret trebuie de avut în vedere importanța probelor corespunzătoare (acțiuni cu ajutorul cărora ele pot fi adunate) nu doar pentru stabilirea circumstanțelor ce intră în obiectul procesului probatoriu, dar și pentru verificarea datelor deja adunate, pentru îndeplinirea scăpărilor și lichidarea contradicțiilor ce au apărut în materialul probatoriu. În particular, pot fi desfășurate câteva acțiuni de urmărire penală pentru stabilirea uneia și aceleiași circumstanțe. Primirea în procesul probatoriu a datelor despre unele și aceleiași fapte din diferite surse interdependente una de alta sau din aceleiași surse de informație este o rezervare sau legătură paralelă a subsistemelor informațiilor ce influențează efectiv sporirea siguranței tuturor sistemelor în întregime.

Articolul 101 alin.(2) CPP RM prevede în mod expres că orice probă și ansamblu de probe sunt supuse aprecierii bazate pe convingerea internă. În această privință, este important să urmărim modul în care sunt înțelese „totalitatea probelor” și „suficiența probelor”. Fiecare probă nu trebuie apreciată în parte, ci întotdeauna în ansamblu (această regulă este subliniată în mod specific de legiuitor în legătură cu recunoașterea vinovăției de către bănuț, învinuit (art.103 alin.(2) CPP RM)). Îndeplinirea exactă a cerințelor specificate la art.19 alin.(3) CPP RM determină existența unui ansamblu de probe care să permită să aprecieze în mod corespunzător fiecare dintre ele și să facă concluzia corectă cu privire la suficiența (insuficiența) probelor pentru o anumită decizie în acest caz. Întemeierea unei decizii făcute doar în baza unor probe, fără a se lua în considerare întreg ansamblul de probe administrate, conduce la aprecierea unilaterală pe caz și la o concluzie nejustificată.

Este de menționat că la aprecierea totalității probelor acumulate pot fi incluse atât dovezi veridice, cât și inexacte. Până când nu vor fi apreciate toate probele administrate, nu se poate spune care dintre acestea sunt exacte și care pot pune la îndoială situația de fapt. Anume aprecierea întregului probatoriu oferă posibilitatea de a trasa concluzii corecte cu privire la veridicitatea și semnificația fiecărei probe incluse în acesta. Prin urmare, partea motivantă a hotărârilor procurorului trebuie să cuprindă nu doar probele coroborante, concludente și utile cauzei, dar și cele care urmează a fi apreciate critic, întrucât nu sunt confirmate și întemeiate. În așa mod, procurorul prin hotărârea sa scoate în evidență aprecierile și concluziile sale, nelăsând loc de interpretări.

Astfel, prin Ordonanța Procurorului General din 09.08.2017 a fost anulată Ordonanța procurorului din Procuratura r-nului Criuleni privind faptele pretins ilegale ale administratorului ÎM „Ph.” SRL, argumentându-se, printre altele, că la emiterea hotărârii în cauză procurorul a invocat declarațiile lui N.B. și R.R. care sunt persoane interesate pe caz. Totodată, aceștia au tăinuit și nu au prezentat organului de urmărire penală și procurorului documentele cu privire la evaluarea bunurilor imobile, și anume – raportul nr.2360 – 10 – 2015 din 15.10.2015 întocmit de SRL „GE”, conform căruia valoarea de piață a acestor bunuri constituie 456000 euro [5].

¹ Știința filosofiei spune că o poziție va fi considerată adevărată dacă se aduc suficiente probe pentru adevărul înaintat [3].

În așa mod, hotărârea a fost anulată, întrucât a făcut loc de interpretări; or, declarațiile lui N.B. și R.R. se combăteau de fapt cu alte circumstanțe stabilite pe caz.

În aceeași ordine de idei ar urma să fie emisă și sentința judecătorească.

Hotărârea Plenului CSJ privind sentința judecătorească, nr.5 din 19.06.2006, stabilește că instanțele judecătorești vor ține cont de faptul că sentința de condamnare trebuie să se bazeze pe probe exacte, când toate versiunile au fost verificate, iar divergențele apărute au fost înlăturate și apreciate în modul corespunzător. Vinovăția persoanei în săvârșirea faptei se consideră dovedită numai în cazul când instanța de judecată, călăuzindu-se de principiul prezumției nevinovăției, cercetând nemijlocit toate probele prezentate, iar îndoielile, care nu pot fi înlăturate, fiind interpretate în favoarea inculpatului și în limita unei proceduri legale, a dat răspunsuri la toate chestiunile prevăzute în art.385 Cod de procedură penală [6].

Astfel, prin Decizia Colegiului lărgit al CSJ din 24.10.2017 pe cauza de învinuire a lui G.E., Colegiul penal lărgit notează: „Pentru a demonstra că părțile au fost auzite în prezenta cauză, instanța de apel urmează să dea răspunsuri argumentate în hotărâre asupra motivelor decisive invocate de apelanți și nu este suficient doar a prelua motivele hotărârii primei instanțe, dar și a efectua propriile completări în sensul aprecierii temeiniciei acestei hotărâri, prin prisma criticilor invocate de părți, care, în viziunea lor, ar putea afecta într-o măsură oarecare legalitatea soluției adoptate la caz.... Rezumând cele menționate, instanța de recurs constată că soluția achitării lui G.E. a reieșit din respingerea majorității probelor administrate pe caz fără o motivație legală. Astfel, menținând hotărârea de achitare a lui G.E., instanța de apel nu a luat în considerare toate probele administrate la caz, fapt ce duce la concluzia că, deși la materialele cauzei sunt prezentate un șir de probe, instanța, fără a le verifica și aprecia în urma unei evaluări în ansamblu, în viziunea Colegiului, prematur le-a respins. Prin urmare, prin aceeași Decizie a fost dispusă casarea totală a Deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 mai 2017 cu rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată” [7].

Astfel, definiția noțiunii „suficiența probelor” este rezultatul unei aprecieri a totalității probelor. Reflectând corectitudinea procesului cognitiv ca trecere de la etapa ignoranței la cea a cunoașterii prin totalitatea probelor în diferite etape ale urmăririi penale, include probe a căror veridicitate urmează a fi stabilită. Prin urmare, niciun ansamblu de probe nu poate fi caracterizat ca un sistem de dovezi coerent și corelat pe plan intern, reflectând corect realitatea obiectivă. Astfel de proprietăți ar trebui să fie posedate de ansamblul probelor care stau la baza deciziei luate ca urmare a unei investigații complete și multilaterale a circumstanțelor, în care toate versiunile posibile au fost examinate pe caz, iar contradicțiile existente au fost clarificate și evaluate.

În opinia noastră, noțiunea „suficiența probelor” este direct legată de noțiunea „limitele studiului probelor”. Ca regulă generală, prin limitele probatoriului se subînțelege necesitatea și suficiența probelor acumulate pentru a forma o concluzie în legătură cu orice circumstanță în cauză sau pentru a răspunde întrebărilor care trebuie soluționate de către organul de urmărire penală și instanța de judecată. Temeiul juridic pentru stabilirea limitelor probatoriului și, astfel, suficiența probelor, sunt normele stipulate la art.8, 19, 24, 27, 99, 101, 291, 384 CPP RM. Este evident că decizia privind limitele studiului și suficiența probelor se face pe baza evaluării probatoriului, conform regulilor stabilite la art.101 CPP RM.

Pentru determinarea momentului atingerii limitelor probatoriului se folosesc diferite criterii. Astfel, prin limitele probatoriului se subînțelege totalitatea probelor necesare și suficiente colectate pe caz, care ar asigura stabilirea circumstanțelor de demonstrat. Aici rezultatul cantitativ al probelor este criteriul pentru atingerea limitelor probatoriului, adică cantitatea de probe care ar trebui să fie suficientă pentru a nu lăsa necercetat fiecare element al obiectului probatoriului și necesară pentru a dovedi că acest fapt a fost stabilit corect. Unii autori definesc limitele probatoriului ca totalitatea probelor de acumulat, aprecierea materialului probatoriu și verificarea versiunilor disponibile [8]. Această interpretare a limitelor probelor la fel este determinată de cantitatea lucrului necesar de efectuat pentru stabilirea tuturor circumstanțelor, punându-se accentul nu pe rezultatul activității cognitive, ci pe căile care duc la rezultat – pe complexul acțiunilor procedurale vizând colectarea, verificarea și aprecierea probelor.

Limitele probelor sunt interpretate, de asemenea, ca gradul de dovedire a circumstanțelor care trebuie stabilite, suficiente pentru a emite concluzii de grade diferite de probabilitate sau de fundamentare a veridicității.

Fără îndoială, ofițerul de urmărire penală tinde să adune dovezi care sunt necesare și suficiente pentru concluzii adevărate despre infracțiune și infractor. Însă, sarcina procurorului este de a stabili dacă concluziile ofițerului sunt adevărate. În acest sens, un exemplu tipic este faptul cauzării vătămărilor corporale grave lui

C.S. Prin urmare, organul de urmărire penală, înaintând propunerea de expediere a cauzei penale în instanța de judecată, și-a axat propunerea doar pe declarațiile unui martor [9].

În acest sens, menționăm că chiar dacă a fost acumulată doar proba cu martorul, procurorul urmează să stabilească dacă declarațiile acestuia sunt suficiente pentru formularea învinuirii. Or, aceste declarații urmează a fi verificate prin audierea medicilor care au acordat ajutor victimei, examinarea leziunilor corporale ale suspectului în vederea contrapunerii cu leziunile victimei, verificării declarațiilor la locul infracțiunii, prezentării spre recunoaștere, prin efectuarea confruntării cu bănuitul etc.

Dacă renunțăm la dovezi contradictorii până la sfârșitul procesului de acumulare a probatorului, este încălcat sistemul acestui proces. Prin urmare, „toate dovezile, atât cele ce învinovătesc, cât și cele ce dezvinovătesc, trebuie să rămână în sistem până la capăt, niciuna din ele nu poate ignorată complet, necondiționat. „Greutatea”, indiferent cât de mică ar fi, „se așează pe cântar” întru emiterea unei decizii definitive” [10].

Formarea unei concluzii premature, până la finisarea urmăririi penale, aprecierea de către organul de urmărire penală și procuror a ansamblului de probe ca fiind suficiente poate, de asemenea, să exprime o înclinație acuzatoare în activitățile acestora, ceea ce este inacceptabil și ar încălca cerințele prevederilor art.19 CPP RM.

Relevantă este situația în care, fără a examina totalitatea probelor prezentate instanței, instanța nu va putea să evalueze în mod corect suficiența probelor care îi sunt disponibile. Reducerea probelor prezentate de către procuror întru susținerea acuzării, deja în cursul cercetării judecătorești de către instanța de judecată determinată a le examina, este inacceptabilă.

În literatura de specialitate, termenii „apreciere preliminară” și „apreciere finală” sunt utilizați pentru a caracteriza aprecierea probelor ca rezultat intermediar sau final al procesului cognitiv. De regulă, acești termeni sunt utilizați în două sensuri: pentru a determina raportul dintre aprecierea probelor în diferite etape ale procesului penal în limitele unei faze a procesului [11] și pentru a determina raportul dintre aprecierea probelor în diferite etape ale procesului [12].

În prima ipoteză, aprecierea preliminară va fi aprecierea pe care organul de urmărire penală sau procurorul o acordă în cursul urmăririi penale, când nu are încă întregul probatoriu care poate fi obținut în această etapă a procesului. Valorile judecării despre proprietățile probelor individuale și aprecierea lor în acest caz sunt preliminare. Apreciera preliminară a probelor exprimă, de regulă, cunoștințe probabile. Probabilitate obținută datorită lipsei de cunoștințe complete sau limitate. Continuarea procesului într-o cauză poate duce la obținerea de dovezi care confirmă, justifică, completează cunoștințele și apoi aprecierea preliminară a probelor se înlocuiește cu o apreciere finală care coincide cu aprecierea inițială, însă implică o nouă decizie în acest caz (de comparat probe obținute la recunoașterea în calitate de bănuît, învinuit și cele indicate în rechizitoriu).

Atunci când în cursul urmăririi penale se obțin probe care resping aprecierea preliminară, o modificare a aprecierii probelor va duce, de asemenea, la o modificare a deciziei inițiale. O astfel de schimbare este prevăzută, de exemplu, în art.283 CPP RM.

Reținem că o apreciere preliminară a probelor într-o etapă poate duce la convingerea că cunoștințele dobândite sunt încă insuficiente pentru o concluzie finală, că ele sunt de natura cunoștințelor probabile. În același timp, cunoștințele dobândite cu privire la circumstanțele cazului ar trebui evaluate ca suficiente la etapa dată, pentru o anumită decizie. Această apreciere ar trebui să conducă la convingere, la încrederea în modul de acțiune în conformitate cu legea, în prezența datelor disponibile, în decizia ce ar trebui luată. Astfel, în momentul aplicării unei măsuri preventive unei persoane, procurorul poate fi conștient de faptul că probele obținute nu sunt suficiente pentru decizia finală a cazului, dar, în același timp, constată că probele acumulate sunt suficiente pentru a lua o decizie cu privire la măsura preventivă.

Preliminară poate fi numită și acea apreciere pe care judecătorul o oferă în procesul cercetării judecătorești. Astfel, îndoielile cu privire la veridicitatea opiniei experților pot conduce la numirea unei expertize repetate, o apreciere a circumstanței, pe care unul dintre participanții la proces o solicită, urmată de satisfacerea demersului.

Astfel, ca și în cazul terminării urmăririi penale, la sfârșitul cercetării judecătorești fiecare dintre procurori și, respectiv, judecători (în cazul completului de judecători) formulează o apreciere a probelor și o hotărâre cu privire la dovedirea (dezvinovățirea) anumitor circumstanțe. Această apreciere, dată de fiecare judecător, poate fi caracterizată ca preliminară în comparație cu convingerea formată ca rezultat al discuției și consultației colegiale avute în camera de deliberare și formulată în sentință.

O altă înțelegere a aprecierii preliminare și finale a probelor este folosită pentru a exprima raportul dintre estimările probelor în diferite etape ale procesului. Aprecierea probelor de către ofițerul de urmărire penală și procuror este, prin urmare, caracterizată ca fiind definitivă pentru aceștia și preliminară pentru instanță. Ca criteriu de diferențiere a aprecierii preliminare și finale a probelor în acest caz este nu atât natura, cât esența activității de apreciere în sine, care este folosită ca semnificație juridică a acestor concluzii ce rezultă din aprecierea probelor la fiecare dintre aceste etape. În același timp, principiul stabilit prin lege pentru aprecierea probelor din convingerea interioară mărturisește că, datorită naturii subiective a activității de apreciere (aprecierea probelor din convingerea interioară), rezultatul nu ar trebui să fie predeterminat de ceilalți. Pentru ei, aprecierea precedentă a probelor de către alți subiecți în alte etape ale procesului nu poate avea un caracter preliminar sau definitiv, ei apreciază probele în conformitate cu convingerea lor internă și își formulează concluziile asupra ei.

Pentru a concluziona că probele sunt suficiente, este necesar a se stabili la care moment al procesului totalitatea probelor urmează a fi apreciată și, respectiv, a se lua o decizie ce se bazează pe acest ansamblu de probe, care determină scopurile, circumstanțele ce urmează a fi stabilite și care servesc bază faptică a acestei decizii.

Prin urmare, nu putem fi de acord cu afirmația autorilor, care consideră că aprecierea probelor la faza urmăririi penale este întotdeauna preliminară, spre deosebire de aprecierea finală dată de instanță prin emiterea sentinței [13]. În opinia noastră, la urmărirea penală, aprecierea probelor poate fi la fel definitivă, ca și cum ar fi cea dată de instanță, de exemplu, atunci când pe caz este emisă o hotărâre de clasare a cauzei penale din lipsa elementelor infracțiunii.

Caracterul preliminar sau final al aprecierii probelor nu este determinat de stadiul procesului, ci de faptul dacă o astfel de apreciere finalizează sau nu procesul de dovedire a cazului. În același timp, probele acumulate suficient pentru a lua o decizie nu înseamnă că acestea includ numai probe a căror veridicitate a fost deja stabilită, deoarece procesul probatoriu nu a fost încă finalizat și, prin urmare, nu a fost stabilită veridicitatea fiecărui element.

Astfel, la momentul înaintării învinuirii, procurorul trebuie să aibă suficiente elemente de probă necesare pentru a lua o decizie de învinuire (art.281 CPP RM). Cu toate acestea, urmărirea penală la această etapă nu se finalizează, continuă și verificarea veridicității probelor; astfel, nu este posibil de a solicita ofițerului de urmărire penală sau procurorului ca la acel moment să fie stabilită veridicitatea fiecărei probe.

Totuși, la momentul punerii sub învinuire a persoanei, atât ofițerul de urmărire penală la înaintarea propunerii, cât și procurorul la emiterea ordonanței de învinuire, în majoritatea absolută a cazurilor, stabilesc existența probatorului suficient despre comiterea infracțiunii. Și deși învinuirea poate fi în continuare modificată (mărirea sau calificarea învinuirii), procurorul trebuie să fie convins, în acest moment, că decizia se bazează pe totalitatea probelor, suficiente pentru a concluziona că infracțiunea a avut loc, a fost comisă de persoana pusă sub învinuire, precum și că toate probele au fost colectate, verificate și apreciate în strictă conformitate cu cerințele legii.

O altă cerință este impusă de lege și de practica judiciară asupra deciziilor de finalizare a procesului penal. Acestea ar trebui să indice nu doar probele care, la aprecierea lor, sunt considerate în totalitate veridice, dar și cele considerate neveridice și, prin urmare, respinse de către procuror sau instanță (art.389, 390 CPP RM, pct.38 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova privind sentința judecătorească, nr.5 din 19.06.2006). Este evident că instanța, fără a examina toate probele care i-au fost prezentate pentru examinare, nu va putea să aprecieze în mod corect suficiența probelor, ceea ce ar presupune o încălcare a cerințelor art.27 CPP RM. Aprecierea preliminară, până la sfârșitul cercetării judecătorești, de către instanța de judecată a ansamblului de probe ca fiind suficiente poate duce la o prejudecată acuzatoare în activitățile judecătorilor, ceea ce este inacceptabil.

Deci, în temeiul pct.5 al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova privind sentința judecătorească, nr.5 din 19.06.2006, instanțele judecătorești vor ține cont de faptul că sentința de condamnare trebuie să se bazeze pe probe exacte, când toate versiunile au fost verificate, iar divergențele apărute au fost înlăturate și apreciate în modul corespunzător.

Totuși, instanța se poate limita direct la concluziile procurorului și la suficiența probatorului adunat la faza urmăririi penale, fără a mai verifica autenticitatea acestora în cazurile examinării cauzei în baza probelor acumulate la faza de urmărire penală, conform prevederilor art. 364¹ CPP RM.

Pe de altă parte, probele pe care procurorul le consideră autentice pot fi apreciate de instanță total diferit. Nu doar o probă, dar întregul probatoriu poate fi apreciat diferit de instanța judecătorească față de aprecierea pe care a făcut-o procurorul în rechizitoriu sau în discursul de acuzator.

Concluzii

Suficiența probelor nu este o apreciere cantitativă, ci o apreciere calitativă a acestora. Suficient pentru o condamnare este recunoscută o astfel de serie de probe, care include dovezi autentice, atunci când pe caz sunt examinate toate versiunile, iar contradicțiile existente sunt clarificate și evaluate. Probatoriul este apreciat printr-un criteriu special – din punctul de vedere al suficienței, care include plenitudine și siguranță.

Probatoriul poate fi recunoscut ca fiind complet dacă restabilește în mod obiectiv și multilateral toate circumstanțele, constituind, de fapt, obiectul probatoriului. Autenticitatea sistemului probatoriu este asigurată prin confirmarea fiecărei circumstanțe a cazului, nu prin una, ci prin mai multe probe, care oferă o justiție față de greșelile personale sau a comportamentului inechitabil al anumitor participanți la proces [14].

Având în vedere cele expuse mai sus, este evident că *suficiența probelor* reprezintă o determinare a convingerii intime referitor la totalitatea probelor relevante, admise și autentice, necesare pentru stabilirea circumstanțelor cauzei în conformitate cu realitatea și pentru emiterea deciziilor întemeiate în procesul urmăririi penale și judecării cauzelor penale.

Referințe:

1. <https://dexonline.ro/definitie/suficienta>
2. Белкин, Р.С. *Собрание, исследование и оценка доказательств*. Москва, 1966, с.85.
3. *Философский энциклопедический словарь*. Москва, 1998, с.143.
4. Бюллетень Верховного Суда РСФСР, 1997, №1, с.15; 1998, №1, с.10-11, №4, с.11-12, №5, с.19.
5. Cauza penală nr.2017928023 pornită de către Procuratura Generală, conform prevederilor art.190 alin.(5) Cod penal, aflată în procedura Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și cauze Speciale.
6. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova privind sentința judecătorească, nr.5 din 19.06.2006.
7. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=9701
8. УЛЬЯНОВА, Л.Т. *Оценка доказательств судом первой инстанции*. Москва, 1959, с.23.
9. Cauza penală nr.2009240006 pornită conform elementelor infracțiunii prevăzute de art.151 alin.(4) Cod penal, aflată în procedura organului de urmărire penală a IP Nisporeni.
10. ЭЙСМАН, А.А. Структурный анализ и моделирование судебных доказательств. В: *Правовая кибернетика*. Москва, 1970, с.178-179.
11. ЛУТШНСКАЯ, П.А. *Решения в уголовном судопроизводстве. Их виды, содержания и формы*. Москва, 1976, с.96-105; ДОЛЯ, К.А. Соотношение гносеологической и правовой сторон доказывания в российском уголовном процессе. В: *Государство и право*, 1994, №10, с.125-126.
12. БЕЛКИН, Р.С. *Собрание, исследование и оценка доказательств. Сущность и методы*. Москва, 1966, с.67; ШАДРИН, В.С. Обеспечение прав личности и предварительное расследование в уголовном процессе. В: *Государство и право*, 1994, №10, с.102.
13. ТРУСОВ, А.И. *Основы теории судебных доказательств*. Москва, 1960, с.90; УЛЬЯНОВА, Л.Т. *Оценка доказательств судом первой инстанции*. Москва, 1959, с.83.
14. ЛАРИН, АМ. Оценка доказательств. В: *Уголовный процесс России*. Лекции-очерки / Под ред. В.М. Савицкого. Москва, 1997, с.108.

Dare despre autor:

Sergiu PETRUȘCA, doctorand, Școala doctorală Științe Juridice, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: petrusca.sergiu@gmail.com

Prezentat la 10.10.2018